

Milan Sudzina

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

ORCID: 0000-0001-9038-8018

**NEODKLADNÉ OPATRENIA PODĽA CIVILNÉHO
SPOROVÉHO PORIADKU****Úvod**

Inštitút neodkladných opatrení¹ podľa zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) je prejavom realizácie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR² (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.). Realizácia práva na súdnu ochranu by nebola komplexná, ak by v právnom poriadku absentovala možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv urgentným zásahom súdu prostredníctvom neodkladných opatrení³. Neodkladné opatrenia sú Civilnom sporovom poriadku upravené v tretej časti (Osobitné procesné postupy), v tretej hlave spolu so zabezpečovacími a inými opatreniami súdu (ustanovenie § 324 a nasl.). Niektoré ustanovenia o neodkladných a iných opatreniach súdu sú pre oblasť mimosporových konaní upravené v tretej časti zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ustanovenie § 360 a nasl.).

Neodkladné opatrenie je zabezpečovacím prostriedkom, ktorý prichádza do úvahy v dvoch prípadoch, a to ak je potreba bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená⁴. Účelom neodkladných opatrení nie je len umožniť nerušené rozhodovanie súdu vo veci samej alebo úspešnú budúcu exekúciu, ale od účinnosti Civilného sporového poriadku (1. júl 2016) je možné

¹ Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-19-0419 (This work was supported by the Slovak Research and Development Agency under the Contract no. APVV-19-0419).

² Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 37/2000 zo 7. júna 2000.

³ J. Bureš, J. Drápal, Z. Krčmář a kol., *Občanský soudní řád. Komentář*, I. díl, Praha 2006, s. 285 a nasl.

⁴ E. Horváth, A. Andrášiová, *Civilný sporový poriadok. Komentár*, Bratislava 2015, s. 653 a nasl.

prostredníctvom inštitútu neodkladných opatrení dosiahnuť aj trvalú úpravu pomerov na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy – zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“ alebo „OSP“), podľa ktorého predbežné opatrenia mali dočasný charakter.

Súd môže nariadiť neodkladné opatrenie

- a) pred začatím konania (v čase podania návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia na súde neprebíha konanie vo veci samej; pri splnení zákonom stanovených podmienok na rozhodnutie o takomto neodkladnom opatrení nemusí nasledovať podanie žaloby),
- b) počas konania (návrh na nariadenie neodkladného opatrenia je podaný spolu so žalobou alebo kedykoľvek po začatí a pred právoplatným skončením konania vo veci samej) a
- c) po skončení konania (nová právna úprava CSP pripúšťa nariadenie neodkladného opatrenia aj po právoplatnom skončení konania vo veci samej)⁵. Vyžaduje sa tu splnenie podmienky vecnej súvislosti medzi návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia a predmetom právoplatne skončeného sporu. Ak sa konanie skončilo iným ako meritórnym rozhodnutím (rozhodnutie o zastavení konania, rozhodnutie o odmietnutí žaloby) a je podaný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, nejde o neodkladné opatrenie po skončení konania, ale z procesného hľadiska pôjde o nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím nového konania.

Pre začatie konania o nariadení neodkladného opatrenia podľa Civilného sporového poriadku platí dispozičná zásada⁶. To znamená, že neodkladné opatrenie je možné nariadiť len na návrh. To platí aj v sporoch s ochranou slabšej strany, v ktorých platí určité špecifikum spočívajúce v tom, že súd je povinný pri prvom procesnom úkone poučiť slabšiu stranu o tom, že môže podať návrh na nariadenie neodkladného opatrenia [ustanovenie § 309 písm. b) CSP].

Vecne príslušným na podanie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je okresný súd⁷. To platí aj vtedy, ak bol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia podaný počas prebiehajúceho odvolacieho alebo dovolacieho konania. V tomto prípade odvolací, resp. dovolací súd je povinný postúpiť návrh na nariadenie neodkladného opatrenia okresnému súdu, aby bola zachovaná možnosť podania riadneho opravného prostriedku v rámci dvojinštančného konania. Na konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je vždy príslušný okresný

⁵ F. Sedlačko, A. Kotrecová, A. Filová, *Rekodifikácia civilného procesného práva: Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia podľa CSP a CMP; odkladný účinok v rámci SSP*, „Bulletin slovenskej advokácie“ 2016, č. 6, s. 4.

⁶ J. Mazák, *Zabezpečovacie prostriedky v civilnom procese*, Bratislava 1997, s. 45 a nasl.

⁷ S. Ficová, M. Števček a kol., *Občianske súdne konanie*, Praha 2010, s. 140.

súd⁸, to znamená aj vtedy, ak by bol na konanie vo veci samej príslušný iný ako okresný súd (napr. spory z abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach). Miestne príslušným je okresný súd, ktorý je alebo by bol príslušný na konanie vo veci samej.

Náležitosti návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia

Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia musí obsahovať všeobecné a osobitné náležitosti. Všeobecnými náležitosťami sú všeobecné náležitosti žaloby. To znamená, že okrem všeobecných náležitostí podania (1. ktorému súdu je určené, 2. kto ho robí, 3. ktorej veci sa týka, 4. čo sa ním sleduje a 5. podpis) je potrebné uviesť označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a petit. V prípade, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia sa podáva po začatí konania, náležitosťou je aj uvedenie spisovej značky.

Medzi osobitné náležitosti patria:

1. opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená⁹,
2. opísanie skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a
3. z návrhu musí byť zrejmé, akého neodkladného opatrenia sa navrhovateľ domáha.

Pokiaľ ide o prvú osobitnú náležitosť, ktorou je opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená, platí, že nariadenie neodkladného opatrenia prichádza do úvahy napríklad vtedy, ak navrhovateľovi hrozí vznik škody alebo sú vykonávané úkony smerujúce k sťaženiu exekúcie¹⁰. Druhou osobitnou náležitosťou návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je opísanie skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana. Súd nemôže poskytnúť ochranu prostredníctvom neodkladného opatrenia, ak sa nárok javí ako zjavne nedôvodný.

Pokiaľ ide o tretiu osobitnú náležitosť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, z návrhu musí byť zrejmé, akého neodkladného opatrenia sa navrhovateľ domáha. To znamená, že z návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia musí byť zrejmé, aké povinnosti má súd uložiť osobe, proti ktorej neodkladné opatrenie smeruje. K návrhu je potrebné pripojiť aj listiny, na ktoré sa navrhovateľ odvoláva¹¹.

⁸ Pokiaľ ide o vecnú príslušnosť podľa predchádzajúcej právnej úpravy (ustanovenie § 74 ods. 2 OSP), príslušný na nariadenie predbežného opatrenia bol súd, ktorý bol príslušný na konanie o veci, tzn. mohol to byť aj iný ako okresný súd.

⁹ M. Kindl, A. Šíma, O. David, *Občianske právo procesné*, Plzeň 2005, s. 159.

¹⁰ J. Mazák, *Základy občianskeho procesného práva*, Bratislava 2004, s. 121 a nasl.

¹¹ A. Horniaková, *Komparácia predbežných opatrení nariadených v Slovenskej republike a v Európskej únii*, „Bulletin Slovenskej advokácie“ 2011, roč. 17, č. 3.

S podaním návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je spojená poplatková povinnosť¹² podľa zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov. Aby bola ochrana poskytovaná prostredníctvom neodkladných opatrení rýchla a účinná, nezaplatenie súdneho poplatku nie je dôvodom na zastavenie konania¹³. Ak súdny poplatok za návrh na nariadenie neodkladného opatrenia nie je zaplatený ani na náklade výzvy súdu, bude vymáhaný prostredníctvom justičnej pokladnice podľa zákona č. 65/2001 Z. z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov.

Pokiaľ návrh na nariadenie neodkladného opatrenia obsahuje vady, ďalší postup súdu závisí od toho, či tento návrh má povahu podania vo veci samej alebo nie. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia má povahu podania vo veci samej vtedy, ak ide o návrh na nariadenie neodkladného opatrenia po skončení konania alebo o návrh na nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania, ktorý nemá byť nasledovaný žalobou. Ide o návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý nesmeruje k dočasnej a provizórnej ochrane, ale k poskytnutiu trvalej a definitívnej ochrany (návrh na nariadenie neodkladného opatrenia v tomto prípade konzumuje vec samu).

Ak návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým je podaním vo veci samej, neobsahuje predpísané náležitosti, je neurčitý alebo nezrozumiteľný a zároveň ide o také vady, ktoré bránia pokračovaniu v konaní (napr. na návrhu bude absentovať podpis navrhovateľa, v návrhu nebude uvedená osoba, proti ktorej má neodkladné opatrenie smerovať, v návrhu nebude uvedené, čoho sa navrhovateľ domáha), súd bude postupovať v súlade s ustanovením § 327 CSP a takýto návrh odmietne¹⁴. V tomto prípade súd nebude vyzývať na odstraňovanie väd návrhu. Ustanovenia o odstraňovaní väd podania sa nepoužijú. Proti uzneseniu o odmietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktoré nie je podaním vo veci samej, nie je prípustné odvolanie. Ak by takéto uznesenie vydal súdny úradník, je proti tomuto uzneseniu prípustná sťažnosť. Ak návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým je podaním vo veci samej, bude obsahovať vady, ktoré však nebránia pokračovaniu v konaní, súd takýto návrh neodmietne, ale o takomto návrhu musí rozhodnúť vyhovujúcim alebo zamietavým výrokom v závislosti od toho, či následne dôjde k odstráneniu väd a či sú splnené podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia podľa ustanovenia § 325 ods. 1 CSP (potreba bezodkladnej úpravy pomerov alebo obava, že exekúcia bude ohrozená).

Ak ide o návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý má povahu podania vo veci samej a ktorý má vady (nie je zrejmé, čoho sa návrh týka, čo sa ním sleduje alebo je neúplný alebo nezrozumiteľný), súd vyzve navrhovateľa uzнесе-

¹² A. Winterová a kol., *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*, Praha 2005, s. 125 a nasl.

¹³ M. Števček a kol., *Civilné právo procesné*, Bratislava 2010, s. 293 a nasl.

¹⁴ M. Števček, S. Ficová, J. Baricová, S. Mesiarkinová, J. Bajánková, M. Tomašovič a kol., *Civilný sporový poriadok. Komentár*, Praha 2016, s. 1084 a nasl.

ním na odstránenie vád (opravu, doplnenie) v lehote nie kratšej ako 10 dní. V uznesení súd uvedie, v čom je návrh neúplný alebo nezrozumiteľný a ako ho treba doplniť alebo opraviť a poučí o možnosti návrh odmietnuť. Ak navrhovateľ v stanovenej lehote neodstráni vady návrhu, súd uznesením návrh na nariadenie neodkladného opatrenia odmietne vtedy, ak pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať¹⁵. Proti uzneseniu o odmietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý má povahu podania vo veci samej, je prípustné odvolanie¹⁶. Ak sa návrh opraví alebo doplní v celom rozsahu v súlade s výzvou súdu najneskôr do uplynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o odmietnutí návrhu, o odvolaní proti tomuto uzneseniu môže rozhodnúť súd, ktorý ho vydal. Ak návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorýmá povahu podania vo veci samej, bude obsahovať vady, ktoré nebránia pokračovaniu v konaní, súd takýto návrh neodmietne a o takomto návrhu musí rozhodnúť vyhovujúcim alebo zamietavým výrokom. V súlade s ustanovením § 130 CSP súd môže využiť možnosť predvolať na výsluch toho, kto návrh na nariadenie neodkladného opatrenia podal, ak má za to, že tým možno dosiahnuť odstránenie vád návrhu. Pri výsluchu súd uvedie, v čom je návrh neúplný alebo nezrozumiteľný, a poučí, ako návrh opraviť alebo doplniť. Platí, že uznesenie súdu o odmietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nie je dôvodom pre vznik prekážky *res iudicata* (je možné podať nový návrh na nariadenie neodkladného opatrenia)¹⁷.

Rozhodovanie o neodkladnom opatrení

V rámci rozhodovania o nariadení neodkladného opatrenia procesné dokazovanie vykazuje významné odchýlky. Nedochádza tu k plnohodnotnému dokazovaniu, keďže súdna ochrana poskytovaná prostredníctvom neodkladných opatrení má byť rýchla a účinná. Skutočnosti rozhodujúce pre nariadenie neodkladného opatrenia nemusí navrhovateľ plnohodnotne dokázať, ale stačí ich len osvedčiť¹⁸. Skutočnosti nemusia byť nepochybne preukázané¹⁹. Skutočnosti sú osvedčené vtedy, ak spĺňajú atribút vysokej pravdepodobnosti²⁰.

Aby nedošlo k zmareniu účelu neodkladného opatrenia, platia osobitné pravidlá pre doručovanie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a rozhodnutia o neodkladnom opatrení. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia sa nedo-

¹⁵ F. Sedlačko, A. Kotrecová, A. Filová, *Rekodifikácia civilného...*, s. 4.

¹⁶ M. Števíček, S. Ficová, J. Baricová, S. Mesiarkinová, J. Bajánková, M. Tomašovič a kol., *Civilný sporový poriadok...*, s. 1084 a nasl.

¹⁷ A. Kotrecová, J. Löwy, *Predbežné opatrenia a prekážka rei iudicatae*, „Bulletin slovenskej advokácie“ 2012, č. 9, s. 6.

¹⁸ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 6/2010 z 5. mája 2010.

¹⁹ Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 189/2001 z 21. novembra 2001.

²⁰ S. Ficová, M. Števíček a kol., *Občianske súdne konanie*, s. 140.

ručuje ostatným stranám na vyjadrenie, ale súd ho doručí ostatným stranám iba v prípade, že neodkladné opatrenie bolo nariadené, a to až spolu s uznesením o jeho nariadení²¹. Uznesenie o odmietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, odvolanie alebo sťažnosť proti takémuto rozhodnutiu, ani rozhodnutie o odvolaní alebo o sťažnosti sa ostatným stranám nedoručujú z dôvodu, aby navrhovateľ mohol podať nový návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bez toho, aby sa o tom dozvedela osoba, proti ktorej návrh smeruje. Uznesenie o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ani odvolanie navrhovateľa proti tomuto rozhodnutiu súd prvej inštancie ostatným stranám nedoručuje. Ak návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol súdom prvej inštancie zamietnutý, a proti tomuto rozhodnutiu bolo podané odvolanie, odvolací súd doručí návrh a odvolanie proti zamietavému uzneseniu protistrane a umožní vyjadriť sa k nim. To platí z toho dôvodu, že v prípade ak by odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že nariadi neodkladné opatrenie, osoba, proti ktorej smeruje neodkladné opatrenie, by už nemala možnosť brániť sa riadnym opravným prostriedkom.

Uznesenie odvolacieho súdu sa doručuje ostatným stranám vždy, ak nim bolo neodkladné opatrenie nariadené. Uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa doručuje len navrhovateľovi (odvolateľovi). To isté platí aj pre uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo uznesenie o zamietnutí návrhu zrušené a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie²². Uznesenie o neodkladnom opatrení je súd povinný odoslať v lehote najneskôr do troch dní od jeho vyhotovenia. V prípade, že uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia sa zapisuje do osobitného registra (kataster nehnuteľností, obchodný register), súd je povinný toto rozhodnutie zaslať príslušnému orgánu, ktorý daný register vedie v lehote najneskôr do troch dní od jeho vyhotovenia.

Vykonateľnosť neodkladného opatrenia

Pod vykonateľnosťou uznesenia súdu o nariadení neodkladného opatrenia rozumieme možnosť realizovať núteným spôsobom povinnosť uloženú výrokovou časťou uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia proti vôli strany, proti ktorej neodkladné opatrenie smeruje za predpokladu, že uložená povinnosť nebola dobrovoľne splnená. Vzhľadom na to, že ochrana poskytovaná prostredníctvom neodkladných opatrení má byť rýchla a účinná, uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia je vykonateľné jeho dorúčením²³. Uznesenie o nariadení neod-

²¹ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 143/2010 z 26. augusta 2010.

²² M. Števíček, S. Ficová, J. Baricová, S. Mesiarkinová, J. Bajánková, M. Tomašovič a kol., *Civilný sporový poriadok...*, s. 1084 a nasl.

²³ E. Horváth, A. Andrášiová, *Civilný sporový poriadok*, s. 653 a nasl.

kladného opatrenia sa stáva vykonateľným bez ohľadu na právoplatnosť²⁴. Uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia je vykonateľné aj vtedy, keď bolo proti nemu podané odvolanie.

Z pravidla, že, uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia je vykonateľné jeho doručením, platí výnimka pre nariadenie neodkladného opatrenia na nevstupovanie do domu alebo bytu pri dôvodnom podozrení z násilia. Toto neodkladné opatrenie je vykonateľné jeho vyhlásením, a ak sa nevyhlasuje, je vykonateľné, len čo bolo vyhotovené.

Strana, proti ktorej neodkladné opatrenie smeruje, je vykonateľným uznesením o neodkladnom opatrení viazaná. Porušovanie neodkladného opatrenia môže mať za následok naplnenie skutkovej podstaty trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia. Neodkladné opatrenie môže byť predmetom exekúcie. Spôsob exekúcie závisí od toho, či uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia ukladá povinnosť zaplatiť peňažnú sumu (zrážky zo mzdy a z iných príjmov, prikázanie pohľadávky z účtu v banke alebo inej peňažnej pohľadávky) alebo inú povinnosť (exekúcia uskutočnením prác a výkonov).

Zánik a zrušenie neodkladného opatrenia

Civilný sporový poriadok rozlišuje medzi zánikom a zrušením neodkladného opatrenia²⁵. K zániku neodkladného opatrenia dochádza priamo zo zákona (ex lege) z dôvodov výslovne stanovených v Civilnom sporovom poriadku. K zániku neodkladného opatrenia dochádza bez rozhodnutia súdu momentom, keď nastane skutočnosť stanovená zákonom. Na rozdiel od toho k zrušeniu neodkladného opatrenia dochádza na základe rozhodnutia súdu v prípadoch upravených zákonom a k zániku právnych účinkov neodkladného opatrenia dochádza právoplatnosťou rozhodnutia súdu o zrušení neodkladného opatrenia (ex nunc)²⁶.

K zániku neodkladného opatrenia dochádza v dvoch prípadoch, a to ak

1. uplynul čas, na ktorý bolo neodkladné opatrenie nariadené²⁷. K zániku neodkladného opatrenia dochádza na základe jednoduchej objektívnej právnej skutočnosti (plynutie času) bez súdneho rozhodnutia.
2. márne uplynula lehota určená na podanie žaloby, ak ide o neodkladné opatrenie vo veciach práva duševného vlastníctva, ktoré bolo nariadené pred začatím konania. K zániku neodkladného opatrenia dochádza na základe zloženej právnej skutočnosti, ktorou je plynutie času a nepodanie žaloby.

²⁴ A. Kotrecová, J. Löwy, *Predbežné opatrenia...*, č. 9, s. 6.

²⁵ J. Hrdlička, *Zajišťovací prostředky v civilním procesu*, „Acta Universitatis Carolinae – Iuridica“ 1974, č. 4, s. 30.

²⁶ A. Winterová a kol., *Civilní právo procesní*. 6, Praha 2011, s. 324; M. Števec a kol., *Civilné právo procesné*, s. 293 a nasl.

²⁷ M. Števec, S. Ficová a kol., *Občiansky súdny poriadok. I. diel. Komentár*, Praha 2012, s. 197 a nasl.

V ostatných prípadoch dochádza k zrušeniu neodkladného opatrenia rozhodnutím súdu. K zrušeniu neodkladného opatrenia rozhodnutím súdu dochádza, ak

1. dodatočne odpadnú dôvody, pre ktoré bolo neodkladné opatrenie nariadené,
2. vzhľadom na stav exekučného konania neodkladné opatrenie už nie je potrebné,
3. navrhovateľ v primeranom čase nepodal návrh na vykonanie exekúcie, hoci tak mohol urobiť,
4. žaloba je odmietnutá, zamietnutá alebo konanie vo veci samej bolo zastavené, resp. odvolací (dovolací) súd zmení napadnuté rozhodnutie súdu tak, že žalobu zamietá alebo konanie vo veci samej zastavuje,
5. márne uplynula lehota na podanie žaloby (v iných veciach ako vo veciach práva duševného vlastníctva),
6. súd vyhovel žalobe protistrany.

Ad 1. V prípade zrušenia neodkladného opatrenia pre odpadnutie dôvodov, pre ktoré bolo neodkladné opatrenie nariadené, dôkazné bremeno znáša osoba, ktorá sa domáha zrušenia neodkladného opatrenia. O zrušení neodkladného opatrenia súd rozhoduje len na návrh. Návrh na zrušenie neodkladného opatrenia je možné podať, odkedy uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia nadobudlo vykonateľnosť²⁸. K zrušeniu neodkladného opatrenia vedie dodatočné odpadnutie dôvodov. Dôvodom na zrušenie neodkladného opatrenia nie je skutočnosť, že podmienky pre jeho nariadenie neboli od začiatku splnené. V tomto prípade by išlo o dôvod na podanie odvolania proti uzneseniu o nariadení neodkladného opatrenia. K zrušeniu neodkladného opatrenia môže dôjsť aj sčasti, ak dôvody, pre ktoré bolo neodkladné opatrenie nariadené, dodatočne odpadli len sčasti. To prichádza do úvahy vtedy, ak uznesenie obsahovalo viac výrokov o nariadení neodkladných opatrení. K zrušeniu neodkladného opatrenia pre odpadnutie dôvodov, pre ktoré bolo nariadené, môže dôjsť aj v prípade neodkladného opatrenia, ktoré súd nariadil pred začatím konania bez uloženia povinnosti podať žalobu. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zrušení neodkladného opatrenia pre dodatočné odpadnutie dôvodov, pre ktoré bolo neodkladné opatrenie nariadené, je prípustné odvolanie.

Ad 2. Zrušenie neodkladného opatrenia z dôvodu, že vzhľadom na stav exekučného konania neodkladné opatrenie už nie je potrebné, prichádza do úvahy v prípade neodkladného opatrenia nariadeného po skončení konania vo veci samej alebo ak neodkladné opatrenie trvá aj po skončení konania vo veci samej. To je možné vtedy, ak nárok navrhovateľa (oprávneného) bol povinným uspokojený alebo ak exekútor vykonal taký zabezpečovací úkon, ktorý postačuje na to, aby exekúcia už nebola ohrozená²⁹.

Ad 3. Zrušenie neodkladného opatrenia z dôvodu, že navrhovateľ v primeranom čase nepodal návrh na vykonanie exekúcie, hoci tak mohol urobiť, je možné

²⁸ F. Sedlačko, A. Kotrecová, A. Filová, *Rekodifikácia civilného...*, s. 4.

²⁹ M. Števček, S. Ficová, J. Baricová, S. Mesiarkinová, J. Bajánková, M. Tomašovič a kol., *Civilný sporový poriadok...*, s. 1084 a nasl.

v prípade neodkladného opatrenia nariadeného po skončení konania vo veci samej alebo ak neodkladné opatrenie trvá aj po skončení konania vo veci samej. Nebolo by vhodné, aby sa účinky neodkladného opatrenia predlžovali na neobmedzene dlhú dobu v dôsledku toho, že nebol podaný návrh na vykonanie exekúcie. Čo je primeraný čas³⁰, bude závisieť od posúdenia súdu, ktorý bude musieť zohľadniť okolnosti konkrétneho prípadu (napr. navrhovateľovi mohla brániť v podaní návrhu na vykonanie exekúcie objektívna prekážka).

Ad 4. Dôvodom pre zrušenie neodkladného opatrenia nariadeného po začatí konania a v prípade uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia pred začatím konania, ktorým súd uložil navrhovateľovi povinnosť podať žalobu, je skutočnosť, že žaloba je odmietnutá, zamietnutá alebo konanie vo veci samej bolo zastavené, resp. odvolací (dovolací) súd zmení napadnuté rozhodnutie súdu tak, že žalobu zamietá alebo konanie vo veci samej zastavuje. Z povahy veci vyplýva, že ďalšie trvanie neodkladného opatrenia nie je v súvislosti s procesným neúspechom žalobcu možné. Ak je žaloba zamietnutá v časti alebo konanie je zastavené v časti /napr. čiastočné späťvzatie žaloby/, súd vysloví, či neodkladné opatrenie zrušuje alebo ponecháva v platnosti. Musí pritom zohľadniť stav konania vo veci samej.

Ad 5. V prípade uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia pred začatím konania, ktorým súd uložil navrhovateľovi povinnosť podať žalobu, je dôvodom pre zrušenie tohto neodkladného opatrenia skutočnosť, že márne uplynula lehota na podanie žaloby³¹. To platí v iných veciach ako vo veciach práva duševného vlastníctva. To isté platí, ak bola žaloba podaná po lehote alebo bola podaná v lehote, avšak nezodpovedá povinnosti uloženej vo výroku uznesenia (nesprávne určený predmet žaloby alebo strany). Do vydania uznesenia o zrušení neodkladného opatrenia je možné požiadať o odpustenie zmeškania lehoty na podanie žaloby podľa ustanovenia § 122 CSP.

Ad 6. Ak v prípade uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia pred začatím konania, ktorým súd navrhovateľovi neuložil povinnosť podať žalobu, podala žalobu protistrana a súd tejto žalobe protistrany vyhovel, neodkladné opatrenie zruší súd, ktorý vyhovel žalobe protistrany. Musí ísť o takú žalobu, ktorej úspech vylučuje existenciu nariadeného neodkladného opatrenia. Súd zruší neodkladné opatrenie rozhodnutím, ktorým vyhovie žalobe protistrany.

O zrušení neodkladného opatrenia vo všetkých vyššie uvedených prípadoch môže súd rozhodnúť bez pojednávania³². Z hľadiska formy rozhodnutia sa o zru-

³⁰ Podľa predchádzajúcej právnej úpravy OSP stanovilo ako dôvod zániku neodkladného opatrenia prípad, že sa návrhu vo veci samej vyhovel a uplynulo 30 dní od vykonateľnosti rozhodnutia vo veci. Táto lehota slúžila na to, aby oprávnený mohol podať návrh na vykonanie exekúcie.

³¹ M. Števček, S. Ficová, J. Baricová, S. Mesiarkinová, J. Bajánková, M. Tomašovič a kol., *Civilný sporový poriadok...*, s. 1084 a nasl.

³² F. Sedlačko, A. Kotrecová, A. Filová, *Rekodifikácia civilného...*, s. 4.

šení neodkladného opatrenia rozhoduje uznesením³³. V prípadoch uvedených pod bodmi 1 až 3 súd rozhoduje o zrušení neodkladného opatrenia len na návrh a zároveň súd je povinný umožniť dotknutým subjektom vyjadriť sa k návrhu na zrušenie neodkladného opatrenia. V prípadoch uvedených pod bodmi 4 až 6 súd rozhoduje o zrušení neodkladného opatrenia aj bez návrhu (z úradnej povinnosti). V týchto prípadoch Civilný sporový poriadok neukladá súdu povinnosť umožniť dotknutým subjektom vyjadriť sa k návrhu na zrušenie neodkladného opatrenia. Ak bolo zrušené neodkladné opatrenie, ktoré bolo zapísané do osobitného registra (napr. kataster nehnuteľností), súd prvej inštancie zašle rozhodnutie o zrušení neodkladného opatrenia príslušnému orgánu, ktorý vedie tento osobitný register, na základe čoho dôjde k výmazu neodkladného opatrenia z tohto osobitného registra.

Náhrada škody a inej ujmy

Keďže skutočnosti rozhodujúce pre nariadenie neodkladného opatrenia sa nemusia preukázať, ale stačí ich len osvedčiť, navrhovateľ neodkladného opatrenia zodpovedá za škodu a inú ujmu, ktoré vznikli v príčinnej súvislosti s nariadeným neodkladným opatrením³⁴. Ide o osobitný druh zodpovednosti stanovenej procesným právom. Štát nezodpovedá za škodu ani inú ujmu, ktorá bola spôsobená v príčinnej súvislosti s neodkladným opatrením nariadeným súdom³⁵. Je vylúčená zodpovednosť podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov³⁶. Zodpo-

³³ V porovnaní s predchádzajúcim procesným kódexom v prípade márneho uplynutia lehoty na podanie žaloby, nevyhovevia žalobe a ak sa návrhu vo veci samej vyhovel a zároveň uplynulo 30 dní od vykonateľnosti rozhodnutia vo veci (nebol podaný návrh na exekúciu v primeranom čase) neodkladné opatrenie nezaniká ex lege, ako to platilo počas účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, ale podľa právnej úpravy Civilného sporového poriadku ide o dôvod na zrušenie neodkladného opatrenia rozhodnutím súdu.

³⁴ Právna úprava zodpovednosti navrhovateľa za škodu a inú ujmu, ktoré vznikli v súvislosti s nariadeným neodkladným opatrením odráža skutočnosť, že súd nariaďuje neodkladné opatrenie na základe navrhovateľom tvrdených a osvedčených skutočností, o ktorých sa spravidla nevykonáva plnohodnotné dokazovanie a ku ktorým žalovaný nemá možnosť vopred sa vyjadriť. Zodpovednosť za škodu a inú ujmu, ktoré vznikli v súvislosti s nariadeným neodkladným opatrením preto logicky znáša ten, kto o nariadenie neodkladného opatrenia požiadal. Pozri rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Cdo 2983/2014 z 17. decembra 2014.

³⁵ A. Winterová a kol., *Civilní právo procesní*, Praha 2011, s. 324.

³⁶ Zodpovednosť za škodu a inú ujmu spôsobenú nariadením neodkladného opatrenia nenesie štát, ale osoba, ktorá nariadenie neodkladného opatrenia navrhla. To platí bez ohľadu na to, či neodkladné opatrenie bolo nariadené v súlade so zákonom. Podstatné je len to, že k zániku alebo k zrušeniu neodkladného opatrenia došlo z iného dôvodu než preto, že návrhu vo veci samej bolo vyhovelé alebo preto, že právo navrhovateľa bolo uspokojené. Pozri rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Cdo 3137/2007 z 23. septembra 2008.

vednosť za škodu a inú ujmu, ktoré vznikli v súvislosti s nariadeným neodkladným opatrením, nesenie štát, ale navrhovateľ neodkladného opatrenia³⁷. Zodpovednosť navrhovateľa sa uplatní iba v prípade, ak neodkladné opatrenie zaniklo alebo bolo zrušené z iného dôvodu než preto, že sa návrhu vo veci samej vyhovel, alebo preto, že právo navrhovateľa bolo uspokojené³⁸. Predpokladom pre vznik zodpovednosti za škodu a inú ujmu, ktoré vznikli v príčinnej súvislosti s nariadeným neodkladným opatrením, je zánik alebo zrušenie neodkladného opatrenia, vznik škody alebo inej ujmy a príčinná súvislosť medzi nimi³⁹.

Navrhovateľ zodpovedá za škodu na majetku a aj za nemajetkovú ujmu. Zodpovednosť navrhovateľa je objektívna. Zodpovedá sa za výsledok bez ohľadu na zavinenie. Navrhovateľ sa nemôže zbaviť zodpovednosti (liberovať). Ide o absolútnu zodpovednosť⁴⁰. Do úvahy neprichádza ani moderačné právo súdu (zníženie náhrady z dôvodov hodných osobitného zreteľa). Nárok na náhradu škody a inej ujmy spôsobenej neodkladným opatrením sa premlčuje v lehote podľa Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba začína plynúť nasledujúci deň po právoplatnosti uznesenia o zrušení neodkladného opatrenia alebo po zániku neodkladného opatrenia. Zodpovedá sa aj za bezdôvodné obohatenie, ku ktorému došlo v súvislosti s nariadením neodkladného opatrenia⁴¹ (napr. v konaní o neplatnosť skončenia pracovného pomeru, v ktorom bolo uložené neodkladné opatrenie poskytovania aspoň časti pracovnej odmeny, a žalobca v konaní vo veci samej nebol úspešný)⁴².

Výnimkou zo zodpovednosti za škodu a inú ujmu, ktoré vznikli v príčinnej súvislosti s nariadeným neodkladným opatrením, je prípad nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým bolo uložené nevstupovať dočasne do domu alebo bytu, v ktorom býva osoba, vo vzťahu ku ktorej je strana dôvodne podozrivá z násilnia⁴³. Navrhovateľ tohto neodkladného opatrenia nebude niesť zodpovednosť podľa Civilného sporového poriadku, ale do úvahy prichádza zodpovednosť za škodu podľa Občianskeho zákonníka. Výnimka z tejto zodpovednosti je odôvodnená prvkom verejného záujmu na nariadení tohto neodkladného opatrenia.

³⁷ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 31/2012 z 14. marca 2012.

³⁸ Za škodu a inú ujmu spôsobenú neodkladným opatrením, ktoré zaniklo alebo bolo zrušené z iného dôvodu než preto, že sa návrhu vo veci samej vyhovel, alebo preto, že právo navrhovateľa bolo uspokojené, zodpovedá navrhovateľ neodkladného opatrenia aj vtedy, ak neodkladné opatrenie bolo zmenené alebo zrušené odvolacím súdom, resp. odvolací súd zmenil uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia tak, že návrh na jeho nariadenie odmietol. Pozri R (ČR) 32/2009 (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Cdo 3137/2007 z 23. septembra 2008).

³⁹ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 387/2009 z 9. decembra 2009.

⁴⁰ M. Števček, S. Ficová, J. Baricová, S. Mesiarkinová, J. Bajánková, M. Tomašovič a kol., *Civilný sporový poriadok...*, s. 1084 a nasl.

⁴¹ R 26/1975.

⁴² Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 167/2010 z 21. septembra 2011.

⁴³ E. Horváth, A. Andrášiová, *Civilný sporový poriadok...*, s. 653 a nasl.

Záver

Neodkladné opatrenia predstavujú významný zabezpečovací inštitút civilného procesného práva. V porovnaní s predchádzajúcim procesným kódexom, ktorý zakotvoval inštitút predbežného opatrenia, je možné konštatovať, že neodkladné opatrenie podľa Civilného sporového poriadku

1. nemusí mať iba dočasný a provizórny charakter, ale neodkladným opatrením môže byť poskytnutá trvalá a definitívna súdna ochrana⁴⁴,
2. nemusí byť obligatórne previazané s konaním vo veci samej, tzn. súd nemusí uložiť navrhovateľovi povinnosť podať žalobu vo veci samej, ak je predpoklad, že neodkladným opatrením možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov,
3. je možné nariadiť aj po právoplatnom skončení konania vo veci samej,
4. priamo z procesného kódexu vyplýva, že je možné nariadiť neodkladné opatrenie, ktorého obsah by bol totožný s výrokom vo veci samej, ak to povaha veci pripúšťa. Pred účinnosťou Civilného sporového poriadku platilo opačné pravidlo, z ktorého niektoré výnimky formulovala judikatúra a predpisy priemyselného vlastníctva⁴⁵.

Bibliografia

- Bajcura A. a kol., *Občianske procesné právo*, Bratislava 1995.
- Bureš J., Drápal J., Krčmář Z. a kol., *Občanský soudní řád. Komentář*, I. díl, Praha 2006.
- Čápková H., *Potírání nekalé soutěže cestou předběžných opatření*, „Právník“ 1997, č. 8.
- Ficová S., Števček M. a kol., *Občianske súdne konanie*, Praha 2010.
- Hajn P., *Predbežná opatření ve sporech z nekalé soutěže*, „Právní rozhledy“ 1994, č. 10.
- Horníaková A., *Komparácia predbežných opatrení nariadených v Slovenskej republike a v Európskej únii*, „Bulletin Slovenskej advokácie“ 2011, roč. 17, č. 3.
- Horváth E., Andrášiová A., *Civilný sporový poriadok. Komentár*, Bratislava 2015.
- Hrdlička J., *Zajišťovací prostředky v civilním procesu*, „Acta Universitatis Carolinae – Iuridica“ 1974, č. 4.
- Kindl M., Šíma A., David O., *Občanské právo procesní*, Plzeň 2005.
- Kotrecová A., Löwy J., *Predbežné opatrenia a prekážka rei iudicatae*, „Bulletin slovenskej advokácie“ 2012, č. 9.
- Kozel R., *Predbežná opatření se zřetelem na obchodní věci*, „Právní rozhledy“ 1997, č. 6.

⁴⁴ D. Sedlačko, A. Kotrecová, A. Filová, *Rekodifikácia civilného...*, s. 4.

⁴⁵ H. Čápková, *Potírání nekalé soutěže cestou předběžných opatření*, „Právník“ 1997, č. 8, s. 693; P. Hajn, *Predbežná opatření ve sporech z nekalé soutěže*, „Právní rozhledy“ 1994, č. 10, s. 349; R. Kozel, *Predbežná opatření se zřetelem na obchodní věci*, „Právní rozhledy“ 1997, č. 6, s. 286; J. Macek, *Ochrana proti jednání nekalé soutěže předběžným opatřením soudu*, „Právní praxe v podnikání“ 1995, č. 9, s. 13; *idem*, *Zamyšlení nad žalobami či návrhy na vydání předběžného opatření ve sporech z nekalé soutěže z hlediska formulace petitů*, „Soudní rozhledy“ 1999, č. 12, s. 393; P. Vojčík, *Predbežné opatrenia vo veciach práva duševného vlastníctva*, „Bulletin slovenskej advokácie“ 2007, roč. 13, č. 11.

- Macek J., *Ochrana proti jednání nekalé soutěže předběžným opatřením soudu*, „Právní praxe v podnikání“ 1995, č. 9.
- Macek J., *Zamyšlení nad žalobami či návrhy na vydání předběžného opatření ve sporech z nekalé soutěže z hlediska formulace petitů*, „Soudní rozhledy“ 1999, č. 12.
- Mazák J., *Zabezpečovacie prostriedky v civilnom procese*, Bratislava 1997.
- Mazák J., *Základy občianskeho procesného práva*, Bratislava 2004.
- Sedlačko F., Kotrecová A., Filová A., *Rekodifikácia civilného procesného práva: Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia podľa CSP a CMP; odkladný účinok v rámci SSP*, „Bulletin slovenskej advokácie“ 2016, č. 6.
- Števček M. a kol., *Civilné právo procesné*, Bratislava 2010.
- Števček M., Ficová S. a kol., *Občiansky súdny poriadok. I. diel. Komentár*, Praha 2012.
- Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok. Komentár*, Praha 2016.
- Vojčík P., *Predbežné opatrenia vo veciach práva duševného vlastníctva*, „Bulletin slovenskej advokácie“ 2007, roč. 13, č. 11.
- Winterová A. a kol., *Civilní právo procesní*, Praha 2011.
- Winterová A. a kol., *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*, Praha 2005.

Resume

Autor v článku nazvanom „Neodkladné opatrenia podľa Civilného sporového poriadku“ analyzuje problematiku tohto inštitútu v súdnom konaní, ktorý prichádza do úvahy v dvoch prípadoch, a to ak je potreba bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená. Cieľom tohto príspevku je podrobne sa zaoberať účelom a predpokladmi, ktoré musia byť splnené pre rozhodnutie súdu o nariadení neodkladného opatrenia. V príspevku je osobitná pozornosť venovaná porovnaniu s predchádzajúcou právnou úpravou predbežných opatrení podľa Občianskeho súdneho poriadku.

Kľúčové slová: neodkladné opatrenia, civilné právo procesné, právny poriadok Slovenskej republiky

INTERIM MEASURES UNDER THE CIVIL LITIGATION CODE

Summary

In the article entitled “Interim Measures under the Civil Litigation Code”, the author analyzes the issue of this institute in court proceedings which is possible in two cases, namely that the situation needs to be adjusted without delay or if there is a fear that enforcement of the judicial decision could be jeopardized. The aim of this article is to deal in detail with the purpose and assumptions that has to be met for a court decision ordering the interim measures. The article pays special attention to the comparison with the previous legal regulation on interim measures under the Code of Civil Procedure.

Keywords: interim measures, civil procedural law, legal order of the Slovak republic